

Aktuální analýza cestovního ruchu České republiky v rámci Evropy a světa

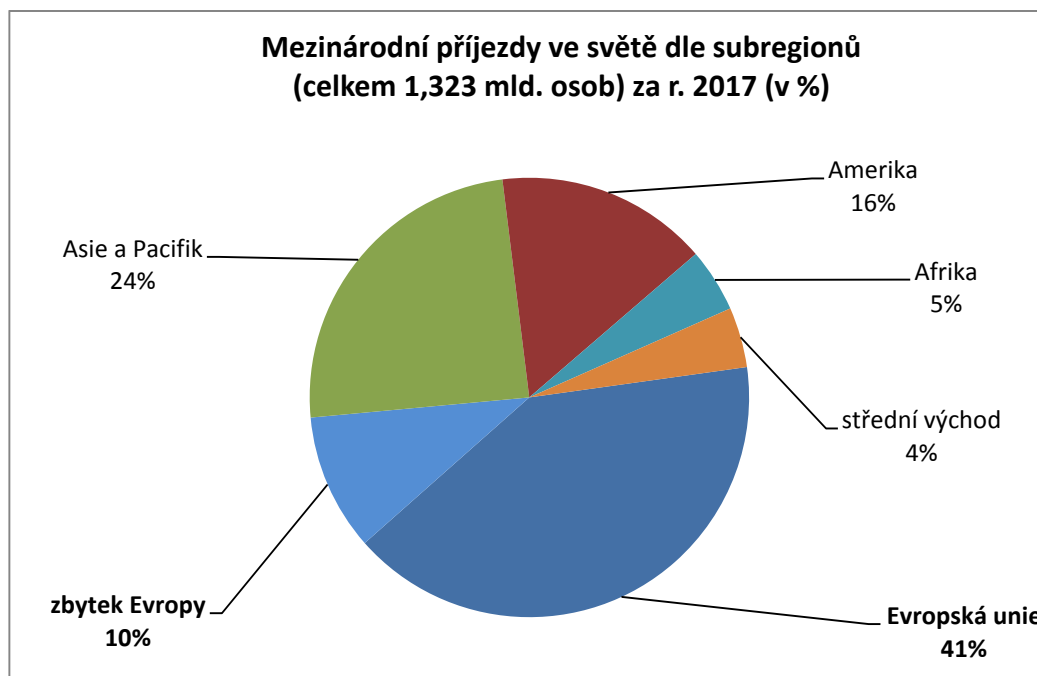
I. SVĚTOVÝ A EVROPSKÝ CESTOVNÍ RUCH, POSTAVENÍ ČESKÉ REPUBLIKY JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

A. VÝZNAM CESTOVNÍHO RUCHU V CELOSVĚTOVÉM MĚŘÍTKU

a. Obecný kontext

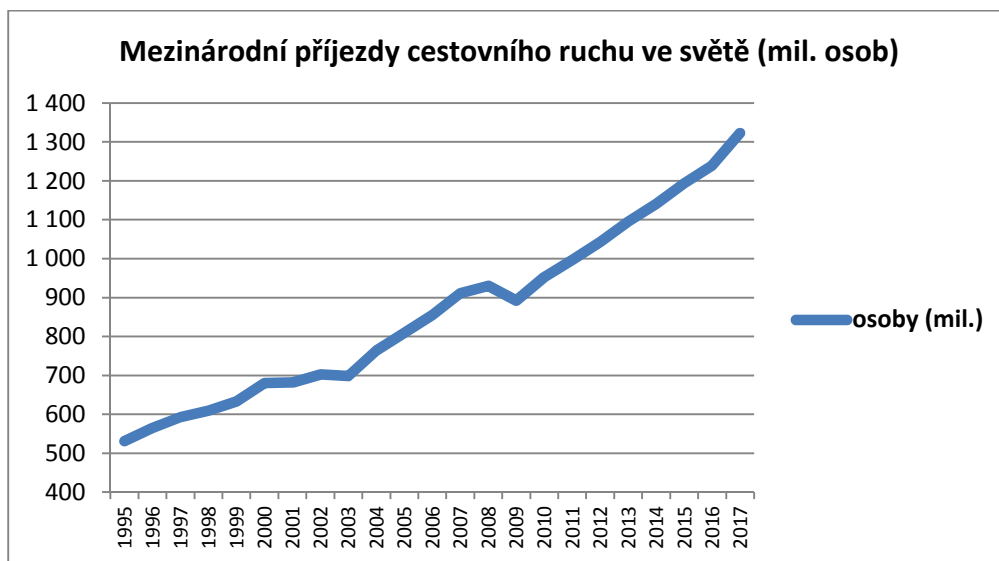
Cestovní ruch je jedním z největších a nejrychleji se rozvíjejících sektorů světové ekonomiky a hospodářské úspěchy světového turismu jsou zřejmé. Odvětví hraje klíčovou roli v celosvětových ekonomických aktivitách, především v tvorbě nových pracovních míst, ve výši příjmů v rámci celkového exportu a v domácí přidané hodnotě.

Dle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) mezinárodní cestovní ruch představuje asi 25 až 30 % všech světových služeb a zaměstnává **přes 100 milionů osob**. Jeho **podíl na celkovém světovém HDP činí až 10 %**. V roce **2017** přes hranice vycestovalo za účelem turismu celkem **1,323 mld. osob** (proti 930 mil. osob před 10 lety /2008/, což jen meziročně znamenalo nárůst mezinárodních příjezdů **o 84 mil. osob, resp. o 7 %**).

Zdroj: zpracovalo MMR dle UNWTO-4-2018

Za posledních 10 let (od r. 2008) rostl světový cestovní ruch v průměru o **4 % ročně a mezinárodní příjezdy o 393 milionů osob**. Z toho je patrné, že poslední léta byla pro mezinárodní cestovní ruch velmi úspěšným obdobím.

Zdroj: UNWTO

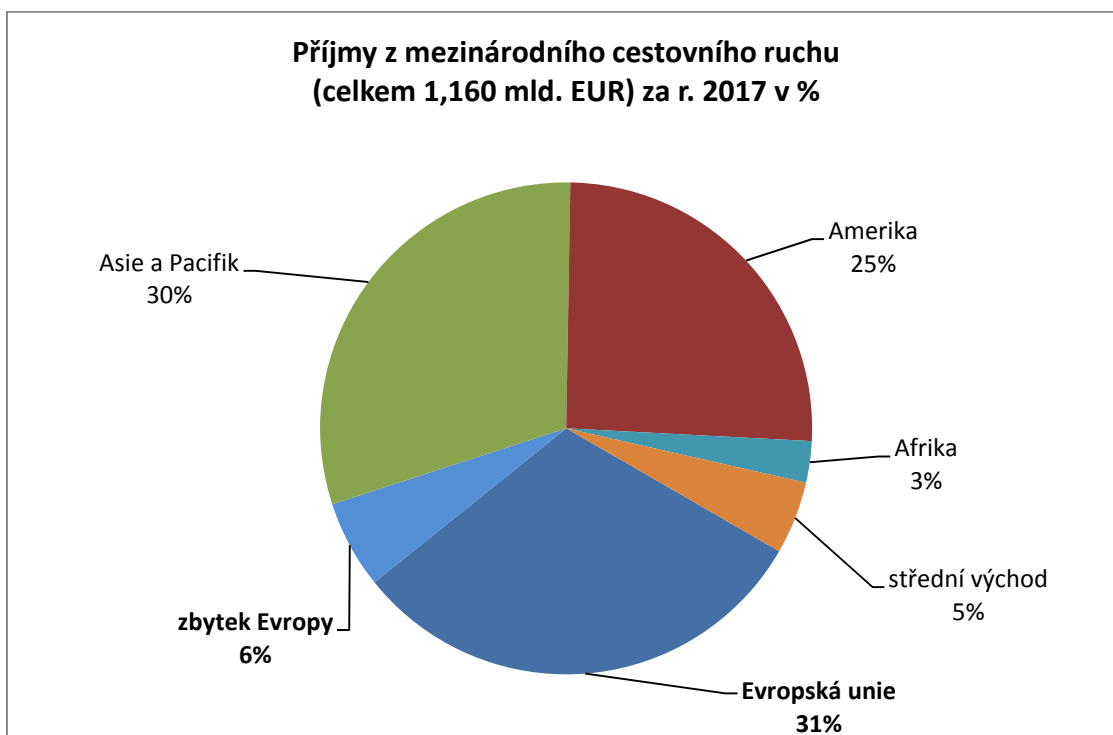
b. Aktuální vývoj cestovního ruchu ve světě v roce 2017 a na jaře 2018

Prakticky všechny zdrojové trhy – vyspělé ekonomiky i méně rozvinuté regiony - hlásily i za rok 2017 vyšší výdaje cestovního ruchu proti předchozímu roku, což je odrazem pokračující silné poptávky po mezinárodním cestovním ruchu napříč všemi regiony světa. Důvodem může být i stále se zlepšující propojení jednotlivých subregionů, další zjednodušení vízového styku a relativně slušný globální hospodářský rozvoj.

Z pohledu výdajů na cestovní ruch byl nejvyšší růst turismu zaznamenán opět ve **Spojených státech**, jejichž rezidenti utratili za výjezdový cestovní ruch meziročně o 12 mld. USD více (135 mld. USD). Čínské výdaje byly meziročně vyšší o 8 mld. USD (+ 5 % v místní měně) a dosáhly hodnoty 258 mld. USD. **Čína** si tak upevnila svou pozici jako země s absolutně nejvyššími výdaji na cestovní ruch na světě. Zbylé tři ekonomiky skupiny BRIC (Brazílie, Rusko, Indie) v minulém roce taktéž podstatně meziročně zvýšily výdaje - **Rusko** o 7 mld. USD (+ 13 %) na 31 mld. USD a **Brazílie** o 5 mld. (+ 20 %) na 19 mld. USD, čímž se obě ekonomiky odrazily od slabších předchozích let. Ruská federace tak poskočila z jedenáctého místa na místo osmé. Také **Indie** pokračovala v růstu výdajů na 18 mld. USD (+ 9 %) a posunula se o čtyři příčky na 17. místo žebříčku. Tyto rozvojové – nicméně velké ekonomiky s významným potenciálem - hrají jednu z klíčových rolí v rozvoji světového cestovního ruchu.

Rok 2017 byl úspěšným i pro vyspělé ekonomiky a to v čele s již zmíněnými **USA** (+ 9 %), které tvoří druhý největší trh výjezdového cestovního ruchu. Výdaje **Německa** (3. největší trh) a **Spojeného království** (4.) se v obou případech zvýšily o 3 %, a výdaje **Francie** (5.) o 1 %. **Austrálie** (6.) uvedla meziroční nárůst 7 % a **Kanada** (7.) nárůst o 9 %. První desítku doplnila **Korejská republika** (9), kde výdaje vzrostly o 9 %, a **Itálie** (10.), kde došlo k meziročnímu růstu o 6 %.

Mimo první desítku byl vykázán významný růst výdajů na cestovní ruch taktéž u Švédska (+ 14 %) a Španělska (+ 12 %).

Zdroj: zpracovalo MMR dle UNWTO-4-2018

Tyto dobré výsledky ve výdajích outgoingu jsou v souladu s nárůstem zahraničních návštěvníků o 7 % (2017). Poptávka po cestování je obzvláště vysoká v Evropě, kde se příjezdy v minulém roce zvýšily o 8 %.

V **prvních čtyřech měsících roku 2018** ve srovnání se stejným obdobím minulého roku vzrostly mezinárodní příjezdy o **6 %** a to i v návaznosti na silný trend roku 2017. V regionálním členění byl nejvyšší růst zahraničních příjezdů vykázán v **Asii a Tichomoří** (+ 8 %) a v **Evropě** (+ 7 %), dále v Africe (+ 6 %), na Středním východě (+ 4 %) a v Severní i Jižní Americe (+ 3 %).

Světový turismus tak v posledních letech významně napomáhá **tvorbě pracovních míst**, nicméně je potřeba jej rozvíjet a řídit udržitelným způsobem s co největším využitím moderních technologií a inovací.

Na evropském kontinentu byl ve sledovaném období vykázán nejvyšší nárůst v **jižní Evropě a středomoří** a v **západní Evropě** (oba regiony + 8 %).

V rámci Ameriky došlo k nejvyššímu růstu v **Jižní Americe** (+ 8 %). Karibik (- 9 %) je jedinou oblastí, která zažila pokles příjezdů, pravděpodobně především vzhledem k velkým škodám spojených s hurikány (8 – 9/2017).

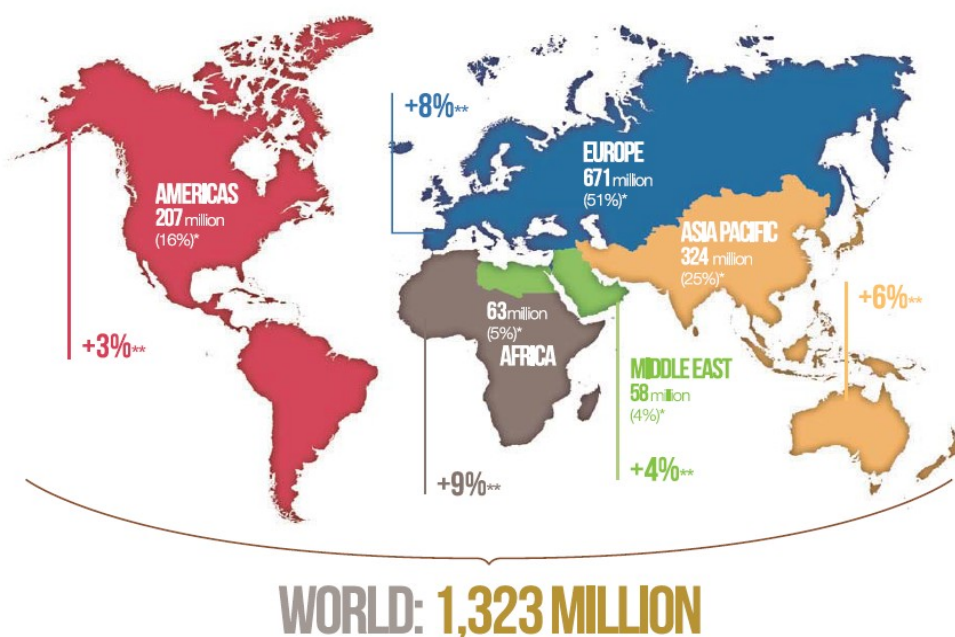
Nedojde-li ve zbytku roku 2018 k nějakým nepředvídatelným změnám, měl by být i celý rok 2018 co do počtu zahraničních návštěvníků i výdajů, resp. příjmů z cestovního ruchu úspěšným obdobím.

Mezinárodní příjezdy turistů – meziroční nárůst

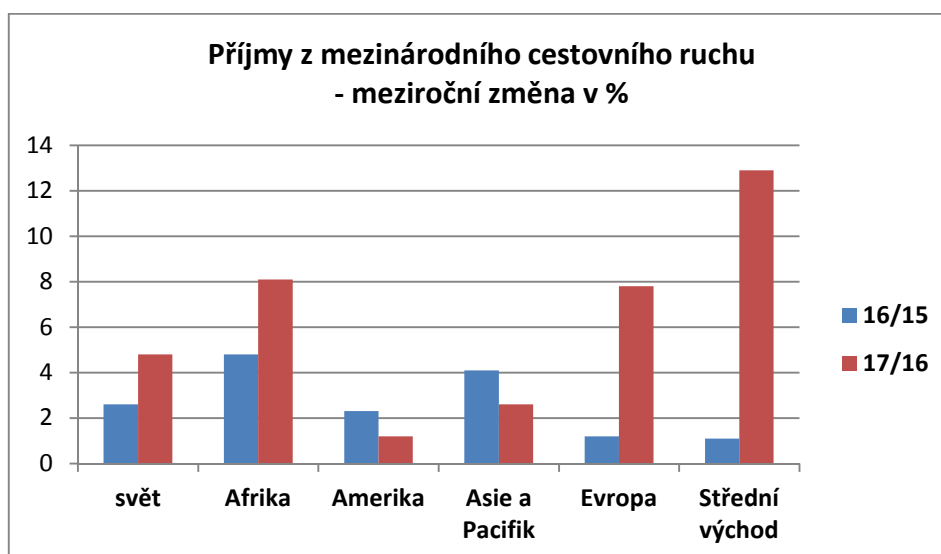
	2017	1-4-/2018	Předpověď pro rok 2018
Svět	+ 6,8 %	+ 6,2 %	.
v tom: Evropa	+ 8,4 %	+ 6,8 %	+ 3,5% -4,5 %
Asie a Pacifik	+ 5,6 %	+ 7,8 %	+5 % - 6 %
Amerika	+ 3,3 %	+ 3,0 %	+ 3,5 % - 4,5 %
Afrika	+ 9,0 %	+ 5,6 %	+ 5 % - 7 %
Střední východ	+ 4,6 %	+ 4,5 %	+ 4 - 6 %

Zdroj: zpracovalo MMR dle UNWTO – 6/2018

Světový cestovní ruch - mezinárodní příjezdy do subregionů v roce 2017 dle UNWTO (absolutně a v %)

Zdroj: UNWTO, duben 2018

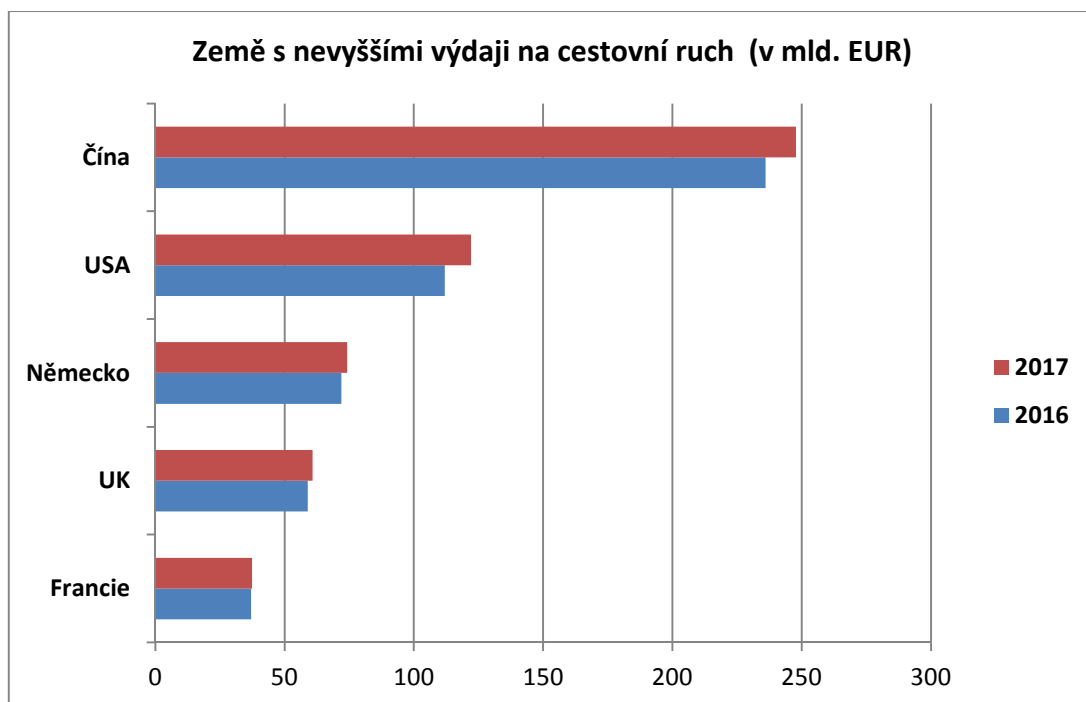
Zdroj: zpracovalo MMR dle UNWTO – 6/2018

Světové top destinace příjezdového cestovního ruchu 2016

Mezinárodní příjezdy turistů					Příjmy ze zahraničního cestovního ruchu				
	v mil. osob		změna v %		v mld. Euro		změna v %		
	2015	2016	16/15		2015	2016	16/15		
1	Francie	84,5	82,6	-2,2	1	USA	185,1	186,1	0,5
2	USA	77,5	75,9	-2,1	2	Španělsko	51,0	54,7	7,2
3	Španělsko	68,2	75,3	10,5	3	Thajsko	40,5	44,1	8,9
4	Čína	56,9	59,3	4,2	4	Čína	40,5	40,1	-1,0
5	Itálie	50,7	52,4	3,2	5	Francie	40,4	38,4	-5,1
6	UK	34,4	35,8	4,0	6	UK	41,0	37,5	-8,5
7	Německo	35,0	35,7	1,8	7	Itálie	35,6	36,4	2,3
8	Mexiko	32,1	35,1	9,3	8	Německo	33,3	33,8	1,7
9	Thajsko	29,9	32,6	8,9	9	Austrálie	30,9	33,5	8,4
10	Turecko	39,5	30,3	-23,3	10	Hong Kong (Čína)	32,6	29,7	-8,9

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů UNWTO

Z tabulky je patrné, že v příjezdovém cestovním ruchu mají významné postavení např. Francie či Španělsko. Další země v čele žebříčku, jako jsou Čína, USA, Německo a Spojené království, však patří na mezinárodním poli i mezi top zdrojové země cestovního ruchu – míněno v absolutní výši výdajů, což potvrzuje následující graf (2017) i podrobnější tabulka (2016).

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů UNWTO

Podrobný žebříček zemí s nejvyššími výdaji na cestovní ruch (2016)

		výdaje v mld. EUR	velikost populace (v mil.)	výdaje na 1 obyvatele (EUR)
1	Čína	236	1 383	170
2	USA	112	323	345
3	Německo	72	82	875
4	UK	59	66	890
5	Francie	37	65	565
6	Austrálie	28	24	1 140
7	Kanada	26	36	715
8	J. Korea	25	51	480
9	Itálie	23	61	370
10	Hong Kong (Čína)	22	7	2 965
11	Rusko	22	143	150
12	Singapur	20	6	3 560
13	Belgie	18	11	1 555
14	Španělsko	17	46	375
15	S. Arábie	17	32	535
16	Japonsko	17	127	130
17	Nizozemsko	16	17	960
18	S. A. Emiráty	16	10	1 570
19	Taiwan (Čína)	15	24	635
20	Švýcarsko	15	8	1 790
21	Indie	15	1 300	10
22	Norsko	14	5	2 740
23	Brazílie	13	206	65
24	Švédsko	13	10	1 305
25	Kuvajť	11	4	2 640

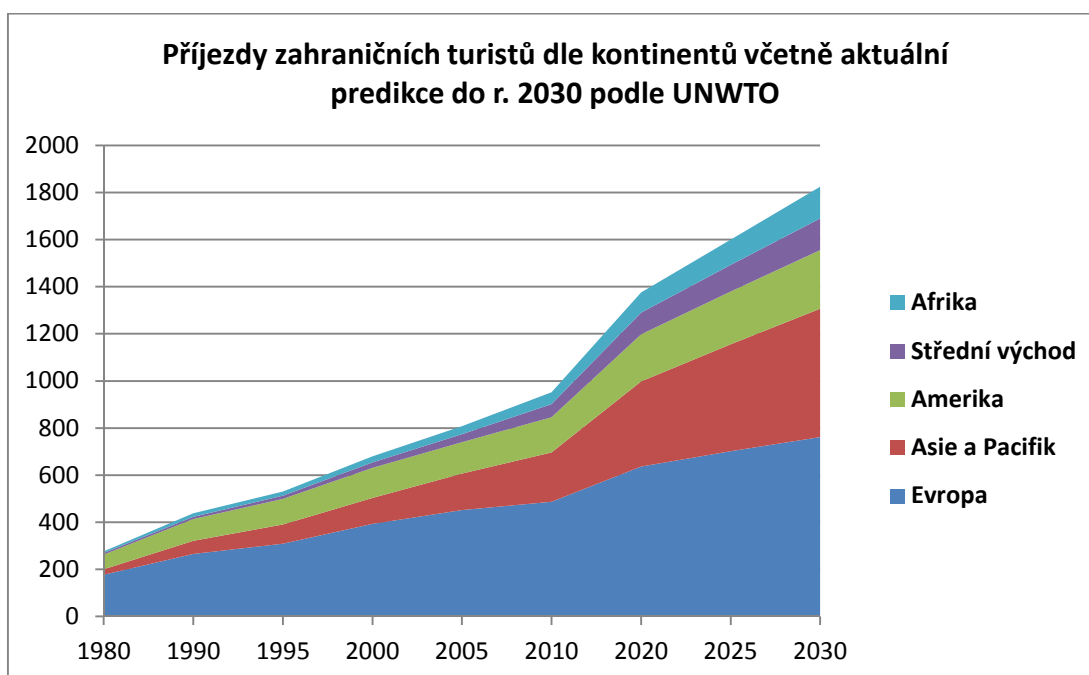
Zdroj: zpracovalo MMR dle UNWTO

V relativním vyjádření výdajů na výjezdový cestovní ruch na jednoho obyvatele však patří nejsilnější pozice rezidentům Singapuru, Hong Kongu, Norska, Kuvajtu, Švýcarska, SAE, Belgie, Švédska a Austrálie. S výjimkou Austrálie se jedná o velmi malé či spíše malé země, nicméně vyspělé ekonomiky s velmi vysokým HDP na jednoho obyvatele.

c. Projekce budoucího vývoje světového cestovního ruchu

Původní projekce UNWTO počítala s tím, že průměrný meziroční růst zahraničních příjezdů bude v období 2010 – 2030 činit 3,3 % ročně s tím, že v první dekádě by měl růst činit v průměru **3,8 %** a ve druhé dekádě sledované periody o průměrný roční růst **2,9 %**. Absolutně by se mělo jednat o **nárůst zhruba 44 mil. příjezdů ročně** (do roku 2030) ve srovnání s 28 mil. příjezdů ročně v období 1995 - 2010. Očekává se, že celkové světové příjezdy by mohly v roce 2020 dosáhnout počtu 1,4 mld. osob a v roce **2030 vzrůst až na 1,8 mld. osob**.

Nejdynamičtější růst příjezdů je predikován v oblasti Asie a Pacifiku, kde by roční tempo mělo činit **4,9 %** - v absolutní výši by měly příjezdy z 337 mil. osob v roce 2010 vzrůst na **545 mil. osob** (2030). Předpověď pro **Střední východ a Afriku** je z 55 mil., resp. 50 mil. (2010) na **135 mil.**, resp. **134 mil. osob** v roce 2030. Příjezdy do **Evropy by měly vzrůst** ze 488 mil. osob (2010) na cca **762 mil. osob** a do **Ameriky** ze 150 mil. (2010) na **248 mil. osob**. Je patrné, že příjezdy do Evropy a Ameriky budou růst mírnějším tempem než do zbytku světa a jejich podíl bude vzhledem k dosavadnímu rozvoji jejich turismu a určité nasycenosti trhů celosvětově klesat.

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů UNWTO

d. Projekce evropského vývoje počtu příjezdů

Projekce UNWTO počítá s průměrným ročním růstem příjezdů 1,9 % za období 2010 - 2030 proti průměrnému růstu 2,3 % v období 1995 - 2010, a dokonce jen s **1,5 % růstem** v období 2020 - 2030. V absolutních číslech se jedná o **průměrný růst 9 mil. příjezdů ročně** (2010 - 2030) ve srovnání s průměrným ročním růstem 7 mil. v období 1995 - 2010. Rozvoj příjezdového cestovního ruchu bude rychlejší u méně vyspělých ekonomik Evropy než u v současné době nejvyspělejších evropských zemí.

Z pohledu zdrojových zemí je očekáván do roku 2030 průměrný roční růst 1,6 % ze zemí EU a 3,5 % z ostatních evropských zemí, zatímco z Afriky by se mělo jednat o 4,3 %, z Asie a Pacifiku 3,1 % a ze Středního východu 2,6 %, nejnižší bude růst příjezdů z Ameriky (1,6 %).

Většinu příjezdů do zemí EU vždy tvořili a budou tvořit opět **turisté z EU** – aktuálně se jedná o cca **75 % všech příjezdů**, **11 % ze zbytku Evropy** a 13 % ze zbytku světa (**Amerika 7 %**, **Asie a Pacifik 5 %** a Afrika a Střední východ 1 %).

Z očekávaného rychlejšího růstu příjezdů ze zemí mimo EU plyne, že podíl příjezdů ze samotné EU klesne v roce 2030 na **70 %**, zatímco podíl příjezdů ze zbytku Evropy vzroste na **13 %** a z mimoevropských zemí na **15 %**.

Dlouhodobá predikce příjezdového cestovního ruchu dle subregionů

	zahraniční příjezdy				průměrný roční růst v %		podíl na trhu v %	
	stávající data	projekce			stávající data	projekce	stávající data	projekce
	2010	2020	2025	2030	1995-2010	2010-30	2010	2030
Svět	952	1 375	1 600	1 824	4,0	3,3	100,0	100,0
v tom dle regionů UNWTO:								
Evropa	487,5	636	701	762	3,1	2,3	51,2	41,8
v tom:								
Severní Evropa	56,6	70	75	80	3,0	1,7	5,9	4,4
Západní Evropa	154,4	193	208	222	2,1	1,8	16,2	12,2
Střední a vých. Evropa	98,5	142	162	182	3,5	3,1	10,3	10,0
Jižní Evropa	178,1	231	255	278	3,9	2,3	18,7	15,3
v tom:								
EU 28	382,8	483	524	562	2,3	1,9	40,2	30,8
zbytek Evropy	104,7	153	177	200	7,1	3,3	11,0	11,0
Asie a Pacifik	208,2	362	455	545	6,4	4,9	21,9	29,9
Amerika	150,4	200	224	248	2,2	2,5	15,8	13,6
Střední východ	55,4	92	112	135	10,3	4,5	5,8	7,4
Afrika	50,4	86	108	134	6,8	5,0	5,3	7,3

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů UNWTO z ledna 2018,

Pozn.: zelená pole v projekci: budoucí očekávaný nárůst podílu na trhu, červená: budoucí očekávaný pokles podílu na trhu

B. POSTAVENÍ EVROPY JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

Se svým kulturně-historickým a přírodním dědictvím a svou rozmanitostí tvoří **Evropa** nejnavštěvovanější region světa, který **vykazuje polovinu příjezdů cestovního ruchu**. Nepřetržitý růst cestovního ruchu obecně velmi pomáhá hospodářskému rozvoji mnoha evropských zemí, významně přispívá tvorbě pracovních míst, růstu HDP i aktivnímu saldu platební bilance. Proto je turismus jedním z klíčových pilířů strategie EU pro tvorbu pracovního trhu i celkový rozvoj vazeb mezi jednotlivými společenstvími a sociálními skupinami.

Od roku 2009, který ještě odrážel následky mezinárodních sankcí proti Rusku, Evropa zažívá neustálý meziroční růst incomingu. Pro příklad uveďme rok 2017, který byl skutečně mimořádným rokem cestovního ruchu pro Evropu i samotnou Evropskou unii - proti roku 2016 vzrostl počet zahraničních příjezdů o 8 %, což bylo více než celosvětový průměr (zdroj: UNWTO, WTC). V absolutní výši Evropa vykázala **618 mil. zahraničních**

příjezdů, z toho členské země EU **538 mil. příjezdů** zahraničních turistů, což bylo 40 % celosvětového cestovního ruchu. Minulý rok byl již osmým rokem nepřerušeno meziročního růstu příjezdového cestovního ruchu EU.

Mezinárodní příjezdy turistů dle subregionů Evropy (mil. osob)

	2000	2005	2010	2015	2016	2017	1-4/2018 (v %)
Svět:	680	809	952	1195	1239	1323	+ 6,2
z toho Evropa:	393	453	488	605	619	671	+ 6,8
v tom: Severní Evropa	45	55	57	70	74	77	+ 1,4
Západní Evropa	140	142	154	182	182	195	+ 7,8
Stř. a vých. Evropa	70	95	99	122	127	133	+ 6,3
J. Evropa a Středomoří	139	161	178	231	237	266	+ 8,0
z toho EU 28:	337	368	383	479	500	538	+ 5,6

Zdroj: zpracovalo MMR dle UNWTO

V Evropské unii jako celku přispívá dle UNWTO **turismus 10 % na tvorbě evropského HDP** a tvoří pracovní místa pro **26 mil. pracovníků** (přímý vliv), jeho nepřímý a odvozený vliv na zaměstnanost v rámci hospodářství jednotlivých zemí je ještě nepoměrně vyšší. Nedávné politické či bezpečnostní události naštěstí nezpůsobily, že by evropský cestovní ruch ztrácel svou pozici a stále je jedním z nejrychleji rostoucích odvětví evropské ekonomiky.

Nicméně cestovní ruch jako průřezový a velmi rozmanitý sektor s mnoha různými potřebami vyžaduje také cílenou podporu na všech úrovních, aby zůstal konkurenceschopný tváří v tvář rostoucí konkurenci dalších světových destinací.

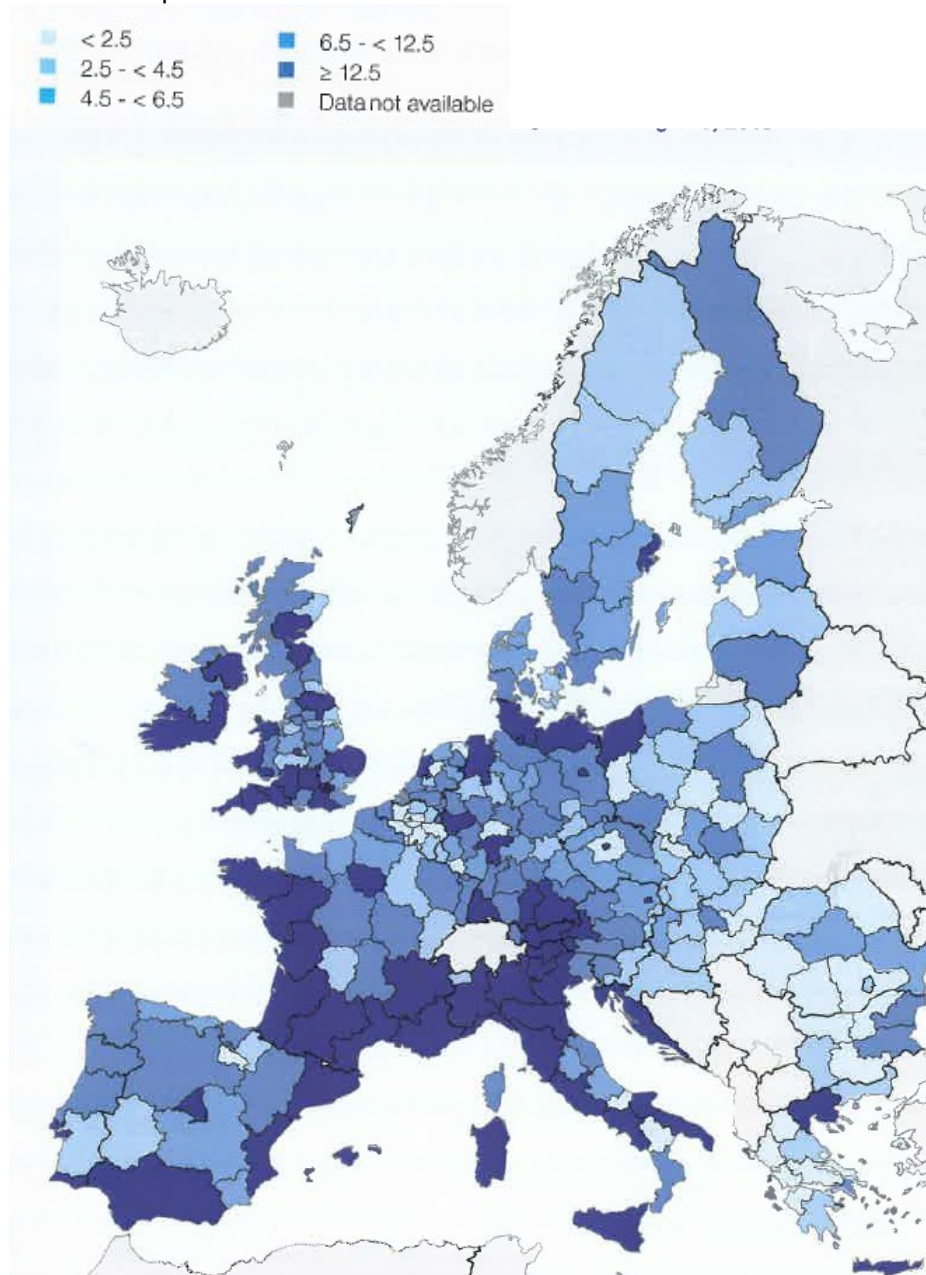
Příjezdový CR – počet příjezdů turistů na 1000 obyvatel a příjmy z CR na obyvatele /EUR/, 2016

	zahr. příjezdy na 1 000 obyvatel	příjmy ze zahr. CR na obyvatele (EUR)
Svět	170	150
z toho		
Evropa	680	440
v tom:		
EU 28	980	670
zbytek Evropy	290	160
v tom:		
Severní Evropa	720	680
Západní Evropa	930	630
Střední a východní Evropa	730	320
Jižní Evropa a středomoří	1 420	970

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů UNWTO

Evropa - přenocování v ubytovacích zařízeních dle regionů NUTS 2, 2016

- v milionech přenocování rezidentů a nerezidentů:

Zdroj: Eurostat

C. CESTOVNÍ RUCH ČESKÉ REPUBLIKY V RÁMCI EVROPY

a. Makroekonomický význam cestovního ruchu pro NH ČR

Cestovní ruch představuje významné odvětví našeho národního hospodářství, kterému přináší značné finanční přínosy. Má také nezanedbatelný multiplikační efekt v oblasti dopravy, potravinářství, průmyslové výroby i v dalších odvětvích /produkce, zaměstnanost/. **Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti** činí dlouhodobě přes **4,5 %**, což znamená, že každý 21. pracující člověk v České republice je zaměstnán

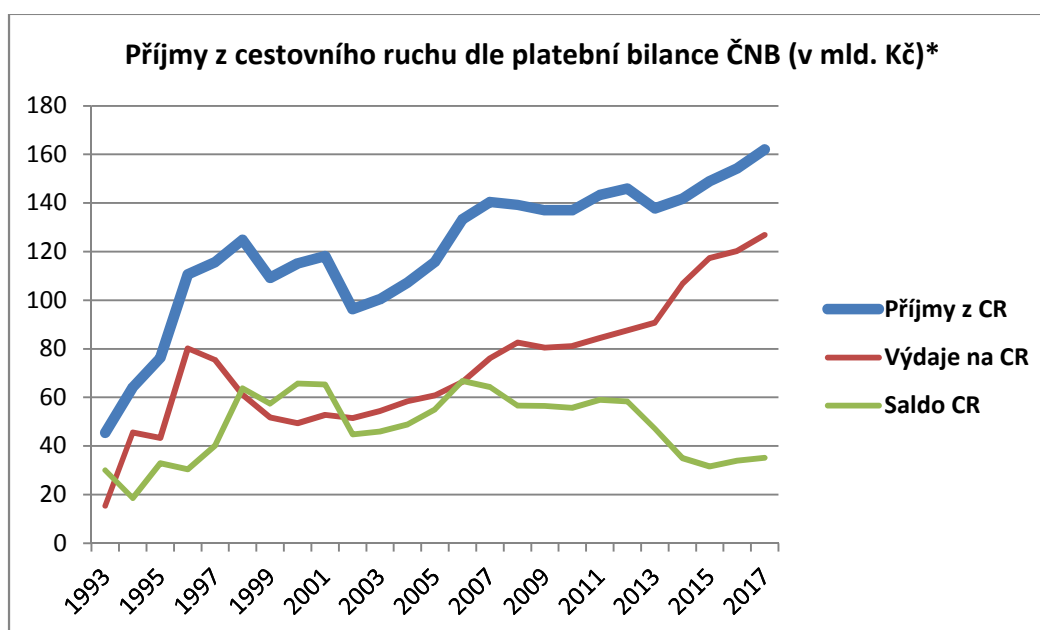
v cestovním ruchu, případně v odvětví úzce s turismem souvisejícím. Dle Satelitního účtu cestovního ruchu ČR poskočil opět z 2,8 % v roce 2015 na 2,9 % za rok 2016 /poslední dostupná data/.

Cestovní ruch versus jiná odvětví národního hospodářství ČR (2016, v %)

	Podíl na hrubé přidané hodnotě*	Podíl na zaměstnanosti
Zpracovatelský průmysl	26,81	26,48
Velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	10,87	14,08
Činnosti v oblasti nemovitostí	8,42	1,84
Stavebnictví	5,62	7,09
Zdravotní a sociální péče	4,32	6,22
Vzdělávání	4,20	5,78
Cestovní ruch	2,80	4,41
Zemědělství, lesnictví a rybářství	2,48	3,15
Těžba a dobývání surovin	0,91	0,66

*HPH – rozdíl mezi produkcí a mezispotřebou, tj. vstupními náklady, HPH + čisté daně = HDP
Zdroj: ČSÚ

Samotný příjezdový cestovní ruch tvoří významný zdroj devizových příjmů v rámci platební bilance ČNB. Za rok 2017 devizové **příjmy** ze zahraničního cestovního ruchu činily **162 mld. Kč** – meziroční nárůst byl + **5,1 %**, **devizové výdaje** v tomto období dosáhly **127 mld. Kč** a meziročně vzrostly o **5,6 %**, saldo tedy činilo 35 mld. Kč. Je pozitivní, že příjmy jsou dlouhodobě významně vyšší, než výdaje na cestovní ruch, nicméně tyto výdaje v posledních letech stále více v absolutní výši dohánějí příjmy z cestovního ruchu (klesající saldo).

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČNB k 5/2017,
*metodicky se jedná v podstatě o příjmy z mezinárodního pohybu osob

Dle jednotlivých zemí je největší platební bilance cestovního ruchu (resp. mezinárodního pohybu osob) dle údajů ČNB vykázána s **Německem** – a to z hlediska příjmů i výdajů. U příjmů je na 2. místě **Rusko** a na 3. místě **Slovensko**. Největší výdaje na cestovní ruch byly v rámci platební bilance vykázány s **Německem**, **Slovenskem** a **Rakouskem**.

Zahraniční cestovní ruch* České republiky v rámci platební bilance ČNB: top země

Příjmy ze zahraničního cestovního ruchu (v mil. Kč)				Výdaje na zahraniční cestovní ruch (v mil. Kč)					
	2015	2016	2017		2015	2016	2017		
Svět celkem	148 994,8	154 182,1	162 044,8	Svět celkem	117 381,6	120 218,8	126 895,0		
z toho top země:				z toho top země:					
1	Německo	34 498,5	36 072,3	35 518,1	1	Německo	31 056,7	33 092,0	35 593,3
2	Rusko	13 339,9	12 292,8	14 565,2	2	Slovensko	13 700,0	14 205,4	14 949,3
3	Slovensko	9 444,9	10 268,5	10 325,2	3	Rakousko	12 906,4	13 103,2	13 738,4
4	Ukrajina	6 991,2	8 103,0	10 312,7	4	Polsko	11 529,9	11 844,9	12 502,3
5	USA	7 708,6	7 666,6	8 215,0	5	USA	6 035,7	5 873,7	6 048,1
6	UK	7 298,1	7 538,9	7 438,0	6	Chorvatsko	5 332,7	5 497,7	5 851,5
7	Itálie	6 362,9	6 169,4	6 070,8	7	UK	5 364,9	5 281,1	5 769,4
8	Polsko	5 337,7	5 872,3	5 231,1	8	Itálie	4 872,6	5 032,9	5 258,9
9	Francie	4 049,9	4 124,5	4 205,6	9	Španělsko	3 219,0	3 217,9	3 490,2
10	Španělsko	3 161,9	3 438,3	3 803,4	10	Francie	3 672,1	3 527,0	3 406,1

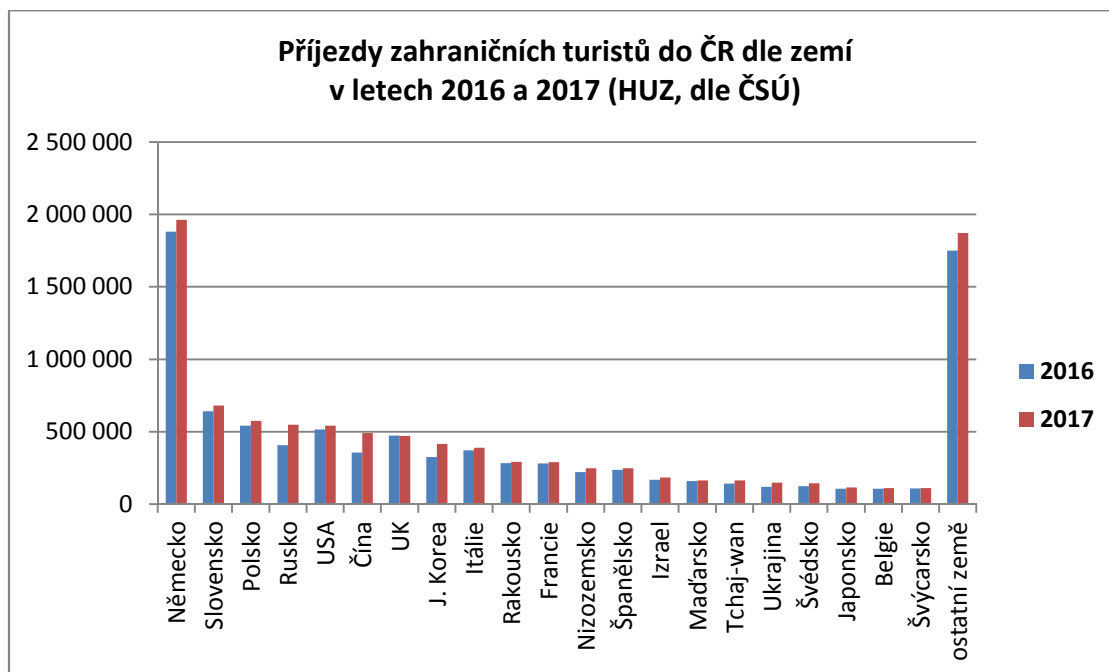
Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČNB (platební bilance)

Pozn.: metodicky správnější je pojem "mezinárodní pohyb osob"

b. Příjezdový cestovní ruch České republiky

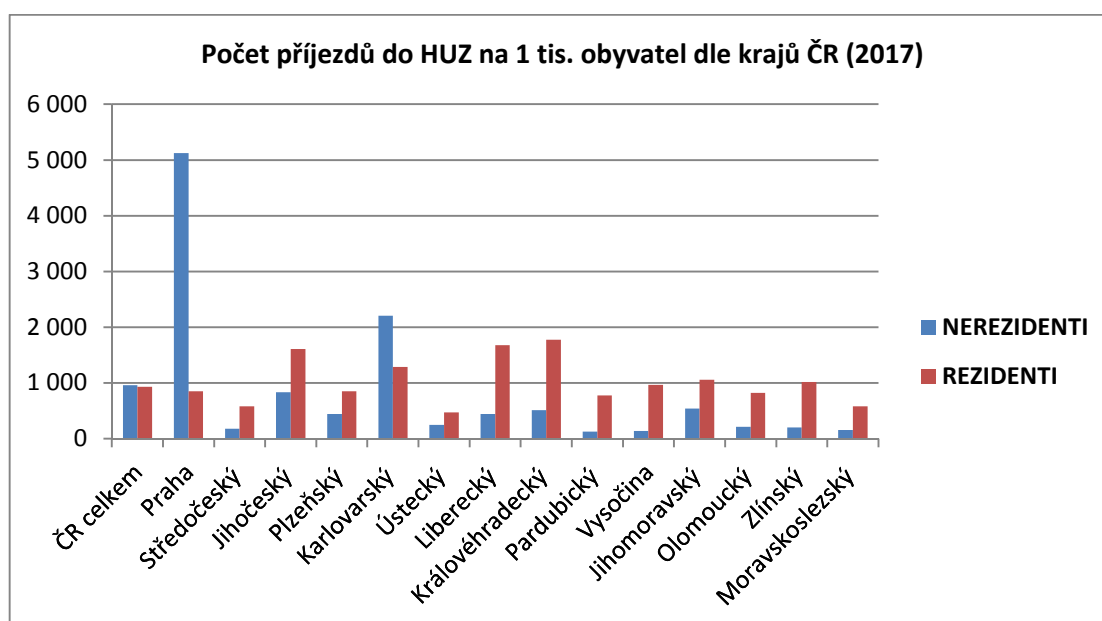
Již od roku **2010 stále meziročně rostou příjezdy turistů** do hromadných ubytovacích zařízení České republiky. Rostou i počty turistů ubytovaných individuálně či příjezdy **jednodenních návštěvníků**. A nejenak tomu bylo i v roce 2017.

Jen počet hostů v hromadném ubytování ČR dle ČSÚ činil za minulý rok téměř **20,1 mil. osob**, z toho bylo **10,2 mil. zahraničních hostů** a 9,9 mil. tuzemců. Meziroční nárůst těchto příjezdů činil proti roku 2016 **celkem 8,8 %**, z toho dosáhl **u zahraničních turistů 9,0 %** a u tuzemců 8,5 %. Nejvíce hostů do ČR přicestovalo z **Německa**, **Polska**, **Slovenska** a na 4. místě skončilo **Rusko (548 tis. osob, + 34,5 %)**, jehož rezidenti se do České republiky začínají opět navracet. Potvrzuje to i fakt, že v 1. čtvrtletí 2018 poskočili na 2. místo /hned po Němcích/, které jim v letech 2012 – 2014 – před uvalením sankcí na Rusko – již náleželo. Klientela z okolních zemí je pro Českou republiku klíčová, nicméně velký význam je v posledních letech přikládán i turistům ze **vzdálenějších zemí** – především z Asie. Potvrzuje to i **490 tis. příjezdů Číňanů (+ 38 %)** nebo **416 tis. Korejců (+ 28 %)**. Významnou roli zde v posledních letech hrály i **nově otevřené letecké linky mezi Čínou a Prahou** z Pekingu, Šanghaje, Čcheng-tu a ze Si-anu) a **pověst České republiky jako klidné destinace** vedle stále se zhoršující bezpečnostní situace v některých tradičních evropských destinacích. V incomingu však nelze zapomínat ani na tradiční západní trhy (Američané, Britové, Italové, Nizozemci, Francouzi).

Je potěšitelné, že v posledních letech významně rostou i příjezdy **turistů a jednodenních návštěvníků z okolních zemí** (Polsko, Slovensko, Německo, Rakousko), kteří z absolutního pohledu tvoří jeden z hlavních pilířů incomingu do České republiky.

Není žádným překvapením, že v regionálním členění drtivá většina nerezidentů s přenocováním míří do **Prahy**, jejíž podíl na celkové zahraniční návštěvnosti se stále pohybuje okolo 64 – 66 %. S velkým odstupem jsou pak na dalších místech kraje Karlovarský, Jihomoravský a Jihočeský. V relativním vyjádření na 1 tis. obyvatel je dominantní postavení Prahy v příjezdech zahraničních návštěvníků ještě patrnější – viz graf.

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ

Zmíněné výsadní postavení hlavního města v příjezdech cizinců by bylo dobré z poměrového hlediska snížit ve prospěch regionů, nicméně jedná se o těžko řešitelný problém, neboť turisté s přenocováním v Praze často a rádi navštíví zajímavá místa v regionech pouze v rámci jednodenního výletu z hlavního města, ale případů, kdy se tito turisté rozhodnou i jednou či vícekrát přenocovat není tak mnoho. Vedle opravdu světově vyhlášených míst má pro české regiony smysl **podpora především jednodenních návštěvníků a turistů z okolních zemí.**

V celoevropském měřítku je Praha v celkové návštěvnosti i v příjezdech samotných zahraničních návštěvníků na 4. místě v Evropě a překonává tak i taková centra cestovního ruchu, jako jsou Vídeň, Berlín či Madrid. V poměru k počtu obyvatel by možná její postavení bylo ještě lepší – viz násl. tabulka.

Příjezdy turistů do ubytovacích zařízení ve vybraných evropských městech
(řazeno sestupně dle zahraniční návštěvnosti, 2017)

	celkem	v tom:	
		zahraniční	tuzemští
Londýn (2014)	18 700 000	.	.
Paříž (2015)	15 239 185	8 873 838	6 365 347
Amsterdam	8 166 000	6 683 000	1 483 000
Praha	7 652 761	6 562 518	1 090 243
Vídeň	7 638 785	5 941 225	1 697 560
Berlín (2016)	12 731 640	5 043 887	7 687 753
Madrid	9 357 532	5 029 212	4 328 320
Stockholm	9 566 524	4 249 814	5 316 710
Budapešť	4 273 146	3 654 167	618 979
Mnichov	7 763 333	3 539 084	4 224 249
Lisabon	4 472 904	3 439 332	1 033 572
Brusel	3 389 804	2 643 149	746 655
Curych	2 751 934	1 993 343	758 591
Hamburg	6 782 878	1 540 195	5 242 683
Tallinn	1 728 429	1 493 544	234 885
Salcburk	1 758 056	1 315 894	442 162
Záhřeb	1 285 561	1 081 986	203 575
Bratislava	1 291 008	871 316	419 692
Lucemburk	616 905	575 266	41 639
Drážďany	2 176 255	449 409	1 726 846

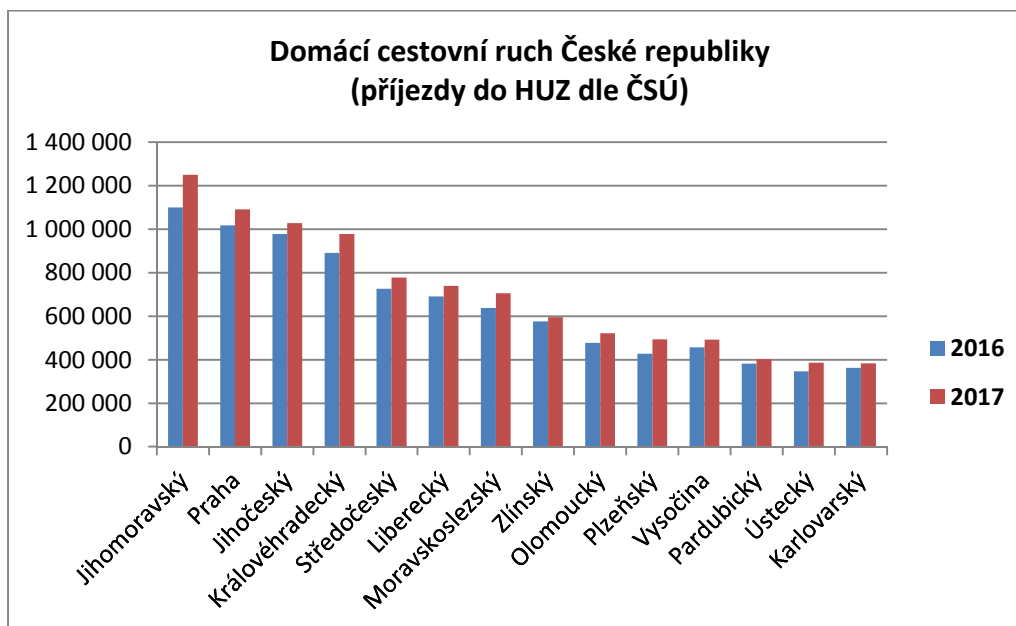
Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů TourMIS ad. informačních zdrojů

Pozn.: placené ubytování v ubytovacích zařízeních cestovního ruchu, metodika výpočtu ukazatele se může lišit dle toho, zda se jedná jen o hromadná ubytovací zařízení, či je započítáno i individuální ubytování

c. Domácí cestovní ruch

U tuzemských návštěvníků je situace diametrálně odlišná od návštěvníků zahraničních. **Tuzemští návštěvníci** využívají dlouhodobě nejvíce ubytování v **Jihomoravském kraji**, až poté v **hlavním městě** a v **Jihočeském kraji**, který s Prahou každoročně soutěží o 2. příčku. Hojně navštěvovány rezidenty jsou též kraje Královéhradecký, Středočeský a Liberecký, které soupeří o 4. - 6. místo. Středočeský kraj je spolu s Jihomoravským a Jihočeským oblíbený především z hlediska 2. domovů rezidentů, Královéhradecký

a Liberecký spíše z hlediska zimních sportů, ale i v rámci letní sezóny (letní sporty, turistika). V domácím cestovním ruchu se již od r. 2015 projevuje meziročním **nárůst v počtu příjezdů u všech krajů České republiky**.

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ

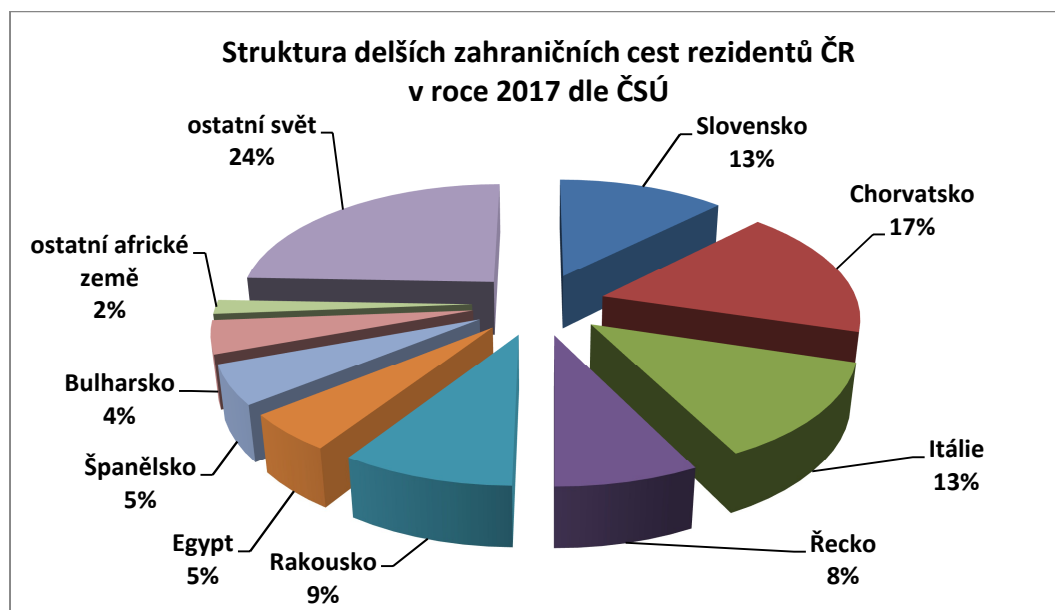
Ze všech statistických dat je na první pohled zřejmé, že příjezdový i domácí turismus v naší zemi zažívá v posledních letech boom. Při jeho extenzivním růstu však nicméně nastává i aktuální otázka, **co udržitelnost, co potřeby rezidentů** Prahy, Českého Krumlova, Telče a dalších hojně navštěvovaných míst, **co životní prostředí?** Pomalu se dostáváme do stádia, kdy je potřeba se zaměřovat především na **bonitní klientelu** ze vzdálenějších trhů – např. v rámci sektoru MICE /Praha, Brno, Karlovy Vary/ či nabízet **nové služby a lepší komfort rezidentům okolních a dalších blízkých zemí** v ostatních regionech jako zajímavou alternativu k již navštívenému hlavnímu městu ČR. Také by bylo dobré prodloužit či alespoň **udržet průměrnou dobu pobytu** nerezidentů na našem území, **zvýšit využitost stávající hotelové sítě**, ale v rámci již zmíněné udržitelnosti – především se zaměřit na **nevyužitý potenciál** naší země všude **v regionech**, které mají co nabídnout.

d. Výjezdový cestovní ruch České republiky

Od roku 2015 roste meziročně zájem Čechů o zahraniční dovolené a rok 2017 byl v tomto směru opět rekordní. Nejoblíbenějšími zeměmi zůstaly **Chorvatsko, Slovensko a Itálie**. Čeští turisté znovu začali létat do **Egypta**. Nejvyšší nárůst byl však v posledních 2 letech u **Bulharska** – v roce 2017 se jednalo o 214 tis. cest proti 96 tis. cest v roce 2015 (turistické cesty se 4 noclehy a více)¹.

¹ Zdroj: Výběrové šetření v domácnostech o výjezdovém a domácím cestovním ruchu ČSÚ

Češi v zahraniční volí především kategorii hromadných ubytovacích zařízení. Zhruba polovinu cest absolvují vlastním vozidlem, nicméně stále častěji dávají přednost letecké dopravě, v porovnání s rokem 2016 vzrostl počet organizovaných zájezdů s cestovní kanceláří či agenturou.

Pozn.: delší zahraniční cesta: pobyt s min. 4 noclehy, resp. 5 dny v řadě za sebou
Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ

II. STŘEDNĚDOBÝ CÍL ČESKÉ REPUBLIKY V PŘÍJEZDOVÉM I DOMÁCÍM TURISMU (5 – 7 LET)

A. Aktuální pozice České republiky z pohledu statistických dat

Česká republika se obecně řadí k zajímavým turistickým destinacím pro své **bohaté kulturně historické dědictví, přírodní bohatství a širokou nabídku produktů cestovního ruchu**. Odvětví turismu hraje v národním hospodářství svou nezastupitelnou roli, příjezdový cestovní ruch je důležitým **zdrojem devizových příjmů**, které u nás významně snižují deficit běžného účtu platební bilance, v roce 2017 činily dle ČNB tyto **příjmy 162 mld. Kč** a meziroční nárůst dosáhl + 5,1 %. Příjezdový, ale i domácí cestovní ruch jsou velmi významné i z pohledu **zaměstnanosti a tvorby nových pracovních míst**. Podíl na zaměstnanosti dlouhodobě činí přes **4,5 %** na celkové zaměstnanosti a HDP cestovního ruchu dosáhlo 139 mld. Kč (cca 2,9 % HDP, za 2016 – poslední dostupný údaj).

Již několik let po sobě meziročně roste počet příjezdů zahraničních návštěvníků České republiky a zdá se, že ani v roce 2018 tomu nebude jinak. Na pozitivní vývoj příjezdového i domácího cestovního ruchu má velký vliv množství kulturních i sportovních událostí, které se u nás každoročně konají, a jejich propagace. V neposlední řadě i to, že **Česká republika má pověst klidné destinace** vedle nepříliš povzbudivé bezpečnostní situace v některých tradičních západoevropských zemích.

Česká republika nebude nikdy moci v absolutních ukazatelích soutěžit se světovými velmocemi turismu, nicméně vzhledem ke své velikosti a počtu obyvatel je její **relativní postavení v evropském i světovém cestovním ruchu velmi silné**. Nejen v příjezdovém a domácím cestovním ruchu, ale vzhledem k tomu, že Češi v současné době patří v cestování do zahraničí k nadprůměru, i v outgoingu.

B. Střednědobý cíl České republiky v příjezdovém (případně domácím) turismu

a. Počty příjezdů zahraničních návštěvníků

Co do počtu příjezdů nerezidentů (zahraniční návštěvníci, turisté, hosté), absolutní meziroční nárůst posledních let nebude a ani nemůže trvat stále a ve stejném tempu. Navíc dle odborníků v cestovním ruchu může být samotný extenzivní růst ve svém důsledku kontraproduktivní – stále častěji slyšíme hlasy obyvatel Prahy a jiných tradičních českých míst turismu stejně jako rezidentů některých vyhlášených evropských destinací, že je stále rostoucí počty zahraničních turistů začínají určitým způsobem obtěžovat (v Praze např. Karlův most, Staré Město, Malá Strana). Jedním z řešení by mohlo být to, že by se Praha i většina ostatních regionů České republiky zaměřila více na **bonitní klientelu**, která přináší např. ve srovnání s tzv. „baťůžkáři“ nejvyšší příjmy. Jde například o účastníky různých kongresů a konferencí (v širším smyslu tzv. „MICE sektor“).

b. Průměrná doba pobytu

Dále je potřeba usilovat o **prodloužení či alespoň udržení průměrné doby pobytu** nerezidentů na našem území. Tedy se v případě absolutního počtu příjezdů nerezidentů držet základních principů **udržitelného rozvoje**. Určitým signálem, že ČR včetně Prahy kráčí správným směrem, může být meziroční vývoj kapacit některých kategorií ubytovacích zařízení. Zatímco **počty hotelů vyšší kategorie meziročně rostou** (např. hotely 4*, hotely 5*), počty subjektů v kategoriích „ostatní hotely“ (zahrnuje hotely 3*, 2*, 1*, garni) a penziony klesají či stagnují, což by mělo jejich majitele a provozovatele nepřímě přimět ke zvyšování kvality svých služeb pro klienty proti nabídce konkurence.

Počet hromadných ubytovacích zařízení České republiky dle hlavních kategorií

	Hotely *****		Hotely ***		Ostatní hotely		Penziony	
	absolutně	meziroční index	absolutně	meziroční index	absolutně	meziroční index	absolutně	meziroční index
2012	56	.	539	.	1 987	.	3 768	.
2013	56	100,0	553	102,6	1 977	99,5	3 715	98,6
2014	57	101,8	557	100,7	1 868	94,5	3 351	90,2
2015	58	101,8	601	107,9	1 927	103,2	3 406	101,6
2016	60	103,4	621	103,3	1 891	98,1	3 450	101,3
2017	61	101,7	653	105,2	1 826	96,6	3 427	99,3

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ

V případě Prahy, Jihomoravského kraje, ale i jiných regionů se stále více zaměřovat především na kongresovou turistiku či bohatší klientelu ze vzdálenějších trhů (**Asie: Čína, J. Korea, Japonsko, Taiwan, dále USA, Spojené království**). V případě většiny ostatních regionů nabízet nové služby a lepší komfort především rezidentům okolních zemí, kteří již většinou naše hlavní město navštívili, a blízké příhraniční regiony pro ně mohou být zajímavou alternativou, kam se budou v případě kvalitních služeb a dobré infrastruktury v častém případě i vracet.

Zaměříme-li se na **průměrnou dobu pobytu** zahraničního i domácího hosta² v tuzemských ubytovacích zařízeních (pobytové dny), tak tato se bohužel od roku 2012 nepřetržitě zkracuje, byť mírným tempem. A to i v hlavním městě. Nejvyšší průměrnou dobu pobytu vykazuje vzhledem k rozvinutému lázeňství **Karlovarský kraj**, nicméně i zde došlo u zahraničního hosta v posledních letech k celkem významnému zkrácení (ze 7,71 dne v roce 2012 na 6,33 dne v roce 2017). Tento trend je víceméně **celosvětový**. Nicméně jedním ze znaků úspěšné destinace oproti té neúspěšné bude právě prodloužení či alespoň udržení výše zmíněného ukazatele - především u zahraničního návštěvníka – pokusit se zahraničního turistu udržet na území ČR co nejdéle nabídkou nových zajímavých produktů či co možná nejkvalitnější úrovní stávajících služeb. V případě jednodenních návštěvníků se zaměřit na to, aby se co největší procento z nich transformovalo do role turistů v tom smyslu, že v České republice alespoň 1x přenocují.

Vývoj průměrné doby pobytu ve dnech dle kategorie hromadných ubytovacích zařízení

	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem	3,81	3,75	3,74	3,70	3,66
V tom:					
Hotely a podobná ubytovací zařízení	3,58	3,52	3,49	3,45	3,43
V tom:					
Hotely *****	3,21	3,21	3,26	3,21	3,21
Hotely ****	3,64	3,56	3,52	3,49	3,46
Ostatní hotely	3,59	3,56	3,50	3,46	3,43
Pensiony	3,62	3,50	3,50	3,46	3,48
Kempy	3,58	3,47	3,40	3,50	3,49
Chatové osady a turistické ubytovny	4,53	4,26	4,26	4,18	4,05
Ostatní jinde neuvedené	5,50	5,66	5,86	5,98	5,81

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ

c. Vytíženost

Z pohledu vývoje incommingu je potěšitelné, že **čisté využití lůžek (ČVL) a využití pokojů (VP)** roste víceméně u všech kategorií českého hromadného ubytování. Nicméně mezi jednotlivými kategoriemi hromadného ubytování bývá jeho výše dosti rozdílná. U vyšších kategorií jsou i ukazatele vytíženosti vyšší. Např. v roce 2017 bylo vykázáno ČVL v kategorii „ostatní hotely a penziony“: 37,6, v kategorii „hotely 3*“: 48,5, u hotelů 4*: 58,1 a v luxusní kategorii „hotely 5*“: 64,6 – viz následující tabulka.

² Hromadná ubytovací zařízení ČR dle ČSÚ

Čisté využití lůžek a využití pokojů v českém hromadném ubytování dle kategorie

	Hotely a podobná ubytovací zařízení		Hotely *****		Hotely ****		Hotely ***		Ostatní hotely a penziony	
	ČVL	VP	ČVL	VP	ČVL	VP	ČVL	VP	ČVL	VP
2012	34,8	39,6	53,5	61,9	49,5	53,6	34,1	38,1	21,3	19,2
2013	34,8	41,3	54,4	61,1	48,9	54,9	34,1	39,9	21,2	24,9
2014	35,2	44,7	57,5	65,6	49,3	58,8	35,0	45,1	20,1	24,6
2015	36,2	43,0	59,1	66,7	50,0	56,3	35,9	41,8	21,4	24,9
2016	46,5	46,4	62,0	67,6	55,7	59,1	46,0	44,0	32,7	24,2
2017	49,9	49,8	64,6	69,8	58,1	62,3	48,5	47,2	37,6	26,5

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ, 2017

V regionálním členění byla v roce 2017 nejvyšší celková vytíženost (ČVL i VP) tradičně v **Praze**, na druhém místě byl kraj **Karlovarský** a třetí příčka patřila kraji **Královéhradeckému** – viz tabulka níže (pro přehled uvedeno pouze čisté využití lůžek).

Čisté využití lůžek (ČVL) v hotelech apod. ubytovacích zařízeních ČR dle kategorie v roce 2017 (v %)

	Hotely apod. ubytovací zař.	Hotely *****	Hotely ****	Hotely ***	Ostatní hotely a penziony
Praha	67,0	67,9	69,3	65,1	58,0
Karlovarský	57,8	44,4	65,6	54,3	36,0
Královéhradecký	46,4	i.d.	51,5	45,3	44,9
Jihočeský	45,7	i.d.	57,9	44,0	37,6
Zlínský	42,3	i.d.	51,6	42,3	36,3
Pardubický	41,9	-	52,0	51,6	34,6
Plzeňský	41,8	i.d.	46,2	48,8	33,3
Liberecký	44,2	-	42,1	47,0	42,8
Jihomoravský	38,5	-	41,9	39,6	34,7
Moravskoslezský	36,3	-	37,0	38,2	33,5
Středočeský	35,3	i.d.	36,3	37,2	30,4
Olomoucký	34,0	-	35,3	37,0	31,3
Ústecký	33,5	-	41,3	34,4	27,8
Vysočina	30,8	i.d.	22,2	36,5	27,8

Zdroj: zpracovalo MMR dle údajů ČSÚ, i.d. – individuální data

d. Příjmy z cestovního ruchu

U příjmů z cestovního ruchu je situace určitým způsobem odlišná od vývoje příjezdů nerezidentů. Z dlouhodobého pohledu rostou i **příjmy z cestovního ruchu** (příjmy z CR) i **výdaje na cestovní ruch** (výdaje na CR). Pro národní hospodářství je pozitivní, že příjmy z CR jsou dlouhodobě významně vyšší, než výdaje na CR. Méně dobrou zprávou je, že absolutní výše výdajů na CR se stále více přibližuje výši příjmů z CR. Především se tak děje v posledním období od roku 2012, byť výše **salda cestovního ruchu** má z dlouhodobého hlediska stále mírně rostoucí trend. Je pravděpodobné, že i v roce 2018 a v dalších letech se budou příjmy z CR meziročně zvyšovat, nicméně otázkou je v jakém tempu. Cestovní ruch jako významné průřezové odvětví NH ČR má i přes pozvolně rostoucí kvalitu služeb a zlepšující se infrastrukturu na nabídkové straně stále obrovský potenciál, jehož využití by mohlo významně zvýšit příjmy z příjezdového i domácího turismu.

e. Celkové shrnutí doporučených střednědobých cílů ČR v oblasti turismu

<ul style="list-style-type: none">▪ více se zaměřovat na bonitní klientelu ze vzdálenějších trhů – např. na sektor MICE (především Praha) či nabízet nové služby a lepší komfort rezidentům okolních a dalších blízkých zemí (většina ostatních regionů) jako zajímavou alternativu k již navštívenému hl. městu ČR
<ul style="list-style-type: none">▪ prodloužení či alespoň udržení průměrné doby pobytu nerezidentů na našem území, zvýšení či udržení čistého využití lůžek, a to v rámci udržitelného cestovního ruchu
<ul style="list-style-type: none">▪ zaměřit se na nevyužitý potenciál České republiky
<ul style="list-style-type: none">▪ na základě předchozích bodů zvyšovat kontinuálně absolutní meziroční příjmy z příjezdového i domácího cestovního ruchu jako hlavní devizu odvětví turismu v rámci národního hospodářství